

/АНАЛИЗА СУДСКЕ ПРАКСЕ

УДК 342.56(497.11); 347.962.2(497.11)

CERIF: S 110, S 140, S 142

DOI: 10.51204/Anali_PFBU_24306A

Др Никола БОДИРОГА*

КОНТРОЛА ОДЛУКЕ О ИЗБОРУ НА СУДИЈСКУ ФУНКЦИЈУ У ПОСТУПКУ ПРЕД УСТАВНИМ СУДОМ

Промене Устава из 2022. године и правосудни закони који су донети годину дана касније значајно су изменили поступак за избор судија. Укинут је први (пробни) избор на период од три године, избор судија свих судова стављен је у надлежност Високог савета судства и предвиђена је могућност подношења правног средства против одлуке о избору на судијску функцију. Против те одлуке кандидат има право да Уставном суду поднесе жалбу, која искључује право на подношење уставне жалбе. Тако је Уставни суд дошао у позицију да контролише одлуке о избору на судијску функцију које доноси Високи савет судства. У тексту ћемо анализирати прву одлуку коју је Уставни суд донео поводом жалбе против одлуке о избору на судијску функцију, а ставови који су у тој одлуци садржани биће доследно примењивани и у каснијим одлукама Уставног суда.

Кључне речи: *Избор судије. – Правно средство. – Уставни суд. – Европски суд за људска права.*

---

* Редовни професор, Универзитет у Београду – Правни факултет, Србија, члан Високог савета судства, Србија, bodiroga@ius.bg.ac.rs, ORCID iD: 0009-0006-0615-3616.

1. ЖАЛБА УСТАВНОМ СУДУ ПРОТИВ ОДЛУКЕ О ИЗБОРУ НА СУДИЈСКУ ФУНКЦИЈУ И ОДЛУКА УСТАВНОГ СУДА

Закон о судијама¹ донет је у Скупштини Србије 9. фебруара 2023. године, а почео је да се примењује од дана конституисања Високог савета судства, 10. маја 2023. године. Бројни поступци о избору судија започети су по ранијем Закону о судијама,² али нису били окончани у тренутку када је нови закон почео да се примењује. Тиме је отворено питање који закон ће се применити на започете а неокончане поступке. У складу са ранијим уставним и законским решењима, први избор на судијску функцију вршила је Народна скупштина, док је по новом закону за све изборе на судијску функцију надлежан Високи савет судства. Било је промена и у самој процедури избора јер је одредбама ЗС 2023 прописано да се пре доношења одлуке о избору мора спровести и вредновати разговор са кандидатима, независно од тога да ли се први пут бирају на судијску функцију или је реч о судијама које се већ налазе на судијској функцији а бирају се у други суд или и у суд вишег степена. Коначно, одредбама ЗС 2023 предвиђено је да кандидат који није изабран има право да поднесе жалбу Уставном суду, која искључује право на подношење уставне жалбе. Одредбом чл. 111 ЗС 2023 прописано је да поступак започет по одредбама ЗС 2008 који није окончан до дана конституисања Високог савета судства треба да буде завршен у складу са одредбама ЗС 2023, што значи да се тај закон примењује на неокончане поступке. То је имало за последицу да се неокончани поступци само настављају од фазе у којој су се налазили у тренутку конституисања Високог савета судства, а све преостале фазе поступка треба да се спроведу у складу са новим законом. Одредба чл. 111 ЗС 2023 односи се на само на поступак за избор судија и председника судова него и на друге поступке који се воде по том закону. Очигледно је циљ законодавца био да се нова законска решења примењују на све неокончане поступке, и то од дана када је Високи савет судства конституисан у саставу који је битно промењен у односу на састав одређен Уставом из 2006. године.

У конкретном случају спровођен је поступак за избор судија једног првостепеног суда опште надлежности, све фазе поступка спроведене су по одредбама ЗС 2008, а ранији сазив Високог савета судства упу-

¹ Закон о судијама – ЗС 2023, *Службени гласник РС* 10/2023.

² Закон о судијама – ЗС 2008, *Службени гласник РС* 116 /2008, 58/ 2009 – УС, 104 /2009, 101/ 2010, 8 /2012 –УС, 121 /2012, 124 /2012 – УС, 101/ 2013, 111/ 2014 – УС, 117 /2014, 40 /2015, 63 /2015 – УС, 106 /2015, 63/2016 – УС, 47/2017, 76/2021.

тио је Народној скупштини предлог да се изаберу одређени кандидати, али о том предлогу није донета одлука него је враћен Високом савету судства. Поступајући у складу са прелазним и завршним одредбама ЗС 2023, Високи савет судства је 15. јуна 2023. донео одлуке о избору на судијску функцију, а 6. јула 2023. године против тих одлука поднета је жалба Уставном суду.

Жалбом се указује на неправилности у појединим фазама поступка избора и на то да је Високи савет судства прекорачио границе одлучивања по слободној оцени. Изабрани кандидати и неизабран кандидат се пореде полазећи пре свега од дужине и врсте радног искуства које је стечено пре расписивања јавног конкурса. Наводи се и да сви критеријуми за избор судија нису правилно и доследно примењени. На крају, од Уставног суда се тражи да укине побијане одлуке Високог савета судства и врати предмет на поновно одлучивање.

Уставни суд је изјављену жалбу доставио Високом савету судства на одговор, Савет се у року изјаснио о жалбеним наводима, након чега је Уставни суд донео решење којим је жалбу одбацио. Одлуку о одбацивању жалбе донело је Мало веће Уставног суда.³

У образложењу решења Уставни суд је сумарно приказао садржину жалбе и жалбених навода, одговор на жалбу који је поднео Високи савет судства, а потом навео који закони и подзаконски акти су били значајни за одлучивање у том поступку. Анализирајући ранија и важећа законска решења, Уставни суд је закључио да су у оба закона прописани готово идентични услови за избор. Поводом жалбених навода који се односе на непоштовање законом прописаног поступка, Уставни суд је оценио да ти наводи нису тачни јер је поступак за избор судије спроведен у складу са релевантним одредбама закона и подзаконских аката и да је за изабраног кандидата прибављено мишљење организације у којој је радио. Уставни суд се није детаљно бавио тврдњама изнетим у жалби да подносилац жалбе има више радног искуства и да је то радно искуство разноврсније јер обухвата поступање у различитим материјама. У том делу прихватио је наводе из одговора Високог савета судства у којем се наводи да је радно искуство само један од законом прописаних критеријума за избор.

Уставни суд је закључио да се Високи савет судства кретао у границама законских овлашћења, да је поступак спроведен у потпуности у складу са законом и да су донете одлуке које су образложене, у смислу

³ Решење Уставног суда VIII–У 72/2023 од 3. октобра 2023. године.

одредаба ЗС 2023 и Закона о Високом савету судства.⁴ Следом изнетог, жалбени наводи су очигледно неосновани па је Уставни суд у складу са чл. 36 ст. 1 т. 5 Закона о Уставном суду⁵ донео решење којим жалбу одбацује као очигледно неосновану. То је прва одлука коју је Уставни суд донео након почетка примене нових правосудних закона, али су начин поступања Уставног суда и сам исход поступка били исти и поводом касније изјављених жалби против одлука о избору на судијску функцију које је донео Високи савет судства. Због тога та одлука заслужује посебан коментар.

2. ПРАВИЛА КОЈА СЕ ПРИМЕЊУЈУ НА ПОСТУПАК И ОДЛУЧИВАЊЕ О ЖАЛБИ

Одредбом чл. 59 ст. 1 ЗС 2023 прописано је да се против одлуке о избору на судијску функцију може изјавити жалба Уставном суду и да та жалба искључује право на подношење уставне жалбе. Жалбу Уставном суду може поднети само кандидат на јавном конкурсном поводом којег је донета одлука о избору на судијску функцију. Рок за изјављивање жалбе износи 15 дана и рачуна се од дана објављивања одлуке у *Службеном гласнику Републике Србије*. Законом није прописано да се жалба подноси преко Високог савета судства, као органа који је донео побијану одлуку, што је иначе правило у процесним законима. Рок за доношење одлуке о жалби одређен је у чл. 59 ст. 2 ЗС 2023. Наиме, Уставни суд је дужан да одлучи у року од 30 дана од дана истека рока за изјављивање жалбе. У складу са чл. 59 ст. 3 ЗС 2023, Уставни суд може одбити жалбу као неосновану и потврдити одлуку о избору на судијску функцију или усвојити жалбу и поништити одлуку о избору на судијску функцију. Одлука Уставног суда мора бити образложена и објављује се у *Службеном гласнику Републике Србије* (чл. 59 ст. 4 ЗС 2023).

Наведене одредбе ЗС 2023 не представљају довољно прецизан оквир за поступање и одлучивање о жалбама против одлука о избору на судијску функцију, због чега се морају примењивати и одредбе Закона о Уставном суду. Одредбама чл. 99–102 Закона о Уставном суду уређен је поступак по жалби судије, председника суда или носиоца јавнотужилачке функције против одлуке о престанку функције. Одредбом чл. 102а Закона о Уставном суду прописано је да се у том

⁴ Закон о Високом савету судства, *Службени гласник РС* 10/2023.

⁵ Закон о Уставном суду, *Службени гласник РС* 109/2007, 99/2011, 18/2013 – одлука УС, 40/2015 – др. закон, 103/2015, 10/23 и 92/2023.

поступку сходно примењују одредбе закона којима се уређује поступак по уставној жалби (чл. 82–89), а одредбом чл. 103. прописано је да се одредбе чл. 99–102а сходно примењују и у поступку по жалби одлуке Високог савета судства, која искључује право на подношење уставне жалбе, у случајевима прописаним Уставом и законом. Одредбом чл. 8 ст. 1 Закона о Уставном суду прописано је да се на питања поступка која нису уређена овим законом сходно примењују одредбе одговарајућих процесних закона, а у ст. 2 истог члана прописано је да ако неко питање није уређено ни овим ни процесним законом, Уставни суд ће одлучити у сваком конкретном случају. Узимајући у обзир да су поједина правила о поступку по жалби против одлуке о избору на судијску функцију садржана у одредбама ЗС 2023, треба одредити у којој мери се примењују приказане одредбе Закона о Уставном суду.

Неспорно је да се одредбе ЗС 2023 примењују у погледу овлашћења за подношење жалбе Уставном суду и у погледу рока за њено подношење. Из одредаба ЗС такође произлази да подношење жалбе Уставном суду има суспензивно дејство, односно да одлаже извршење одлуке о избору на судијску функцију. Уколико је поднета жалба Уставном суду, не може се заказати полагање заклетве за судију који се први пут бира (чл. 60 ЗС 2023), пре него што се о жалби одлучи. Када је у питању судија који се већ налази на судијској функцији и изабран је у други суд или суд вишег степена, он не може да ступи на функцију, односно не може се заказати свечана седница свих судија у суду за који је изабран док Уставни суд не донесе одлуку о жалби. Такав закључак произлази из чл. 63 ст. 1 ЗС 2023 којим је прописано да се сматра да судија није изабран ако без оправданог разлога не ступи на функцију у року од 30 дана од истека рока за подношење жалбе Уставном суду ако та жалба није поднета, односно у року од 30 дана од дана објављивања одлуке Уставног суда којом се одбија жалба на одлуку о избору на судијску функцију уколико је поднета жалба Уставном суду.

Уставни суд доставља изјављену жалбу на одговор Високом савету судства. У налогу за изјашњење Уставни суд се позива на чл. 99 ст. 2 Закона о Уставном суду, којим је предвиђено да орган који је донео одлуку о престанку функције има право да одговори на жалбу у року од 15 дана од дана достављања жалбе. Из чл. 103 Закона о Уставном суду изводи се закључак да се обавеза достављања жалбе на одговор примењује и у поступку по жалбама против других одлука Високог савета судства. Примењујући чл. 103 Закона о Уставном суду, жалба против одлуке о избору на судијску функцију увек је достављана на одговор Високом савету судства.

У складу са чл. 100 ст. 1 Закона о Уставном суду, о поднетој жалби одржава се расправа на коју се позивају подносилац жалбе и представник Високог савета судства. На тој расправи може се искључити јавност (чл. 100 ст. 2 Закона о Уставном суду). Након одржавања расправе Уставни суд доноси одлуку којом може усвојити жалбу и поништити побијану одлуку Високог савета судства или одбити жалбу као неосновану и потврдити побијану одлуку Високог савета судства (чл. 101 ст. 2 Закона о Уставном суду). Иако је чл. 101 ст. 2 Закона о Уставном суду одређено да се наведене врсте одлука доносе у поступку по жалби на одлуку о престанку судијске функције, то правило се на основу чл. 103 примењује и у поступку по жалбама изјављеним против других одлука Високог савета судства, а то значи и против одлука о избору на судијску функцију. Исто тако, у чл. 59 ст. 3 ЗС помињу се само усвајање жалбе (поништај одлуке о избору на судијску функцију) и одбијање жалбе као неосноване (потврђивање одлуке о избору на судијску функцију).

Од прве одлуке Уставног суда донете 3. октобра 2023. године па до последње доступне одлуке која је донета 11. јула 2024. године,⁶ све жалбе изјављене против одлука о избору на судијску функцију одбачене су као очигледно неосноване. Поступак који је претходио доношењу решења о одбацивању жалби сводио се на достављање тих жалби на одговор Високом савету судства, а након подношења одговора жалбе су биле одбациване као очигледно неосноване. То значи да чл. 100 Закона о Уставном суду никада није примењен јер Уставни суд није заказао ниједну расправу пре доношења одлуке, а осим тога нису примењени ни чл. 101 Закона о Уставном суду нити чл. 59 ЗС 2023, односно Уставни суд никада није донео мериторну одлуку. Све одлуке које је Уставни суд донео биле су процесне природе, односно све жалбе су решењем одбачене као очигледно неосноване. У чл. 36 Закона о Уставном суду нормиране су ситуације у којима се иницијални поднесак може одбацивати, а у т. 5 тог члана наводи се да је то могуће учинити и ако је реч о очигледно неоснованом поднеску. Уставни суд о питањима из своје надлежности одлучује на седници Уставног суда, седници Великог већа или седници Малог већа. Уставни суд је сва решења којима су жалбе против одлука о избору на судијску функцију одбачене као очигледно неосноване донео на седници Малог већа. Једна од ситуација у којој Уставни суд одлучује решењем јесте и када одбацује уставну жалбу ако нису испуњене процесне претпоставке (чл. 46 т. 9 Закона о Уставном суду). Одредбом чл. 42в ст. 1 т. 1 стављено је у надлежност Малог већа (троје судија Уставног суда) да доноси решења

⁶ Решење Уставног суда VIIIY–94/2024 од 11. јула 2024. године.

из чл. 46 т. 9 Закона о Уставном суду. Тако су све до сада изјављене жалбе против одлука о избору на судијску функцију решењем одбачене као очигледно неосноване, без одржане расправе, на седници Малог већа састављеног од троје судија Уставног суда.

Доношење решења којим се жалба изјављена на одлуку о избору на судијску функцију одбацује као очигледно неоснована отежава примену одредаба ЗС 2023 у делу који се односи на рачунање рокова за ступање судије на судијску функцију. Одредбом чл. 63 ст. 1 ЗС 2023 прописано је да ће се сматрати да судија није изабран ако без оправданог разлога не ступи на судијску функцију у року од 30 дана од дана објављивања одлуке којом је одбијена жалба изјављена на одлуку о избору. У складу са цитираном законском одредбом, рок се рачуна од дана објављивања одлуке Уставног суда којом је жалба одбијена. Одредбама ЗС 2023 о ступању на судијску функцију законодавац је опет имао у виду само могућност доношења усвајајуће или одбијајуће одлуке Уставног суда. Видели смо да су све до сада изјављене жалбе одбачене као очигледно неосноване. У одредбама чл. 99 до 102а Закона о Уставном суду није изричито прописано да се одлука Уставног суда донета о жалби на одлуку о избору на судијску функцију објављује. На основу чл. 103 Закона о Уставном суду, на то питање треба да се сходно примене одредбе којима се уређује поступак по уставној жалби. Одредбом чл. 49 ст. 1 Закона о Уставном суду прописано је да се одлуке Уставног суда, изузев одлуке донете по уставној жалби, објављују у *Службеном гласнику Републике Србије* и у службеном гласилу у којем је објављен статут аутономне покрајине, други општи акт и колективни уговор, односно на начин на који је објављен општи акт о коме је Уставни суд одлучивао. Одлука коју је Уставни суд донео у поступку по уставној жалби може се објавити у *Службеном гласнику Републике Србије*, као и решења која су од ширег значаја за заштиту уставности и законитости (чл. 49 ст. 2 Закона о Уставном суду). Из цитираних законских одредаба може се утврдити да не постоји обавеза објављивања одлуке донете по уставној жалби, већ је то само могућност, а исто важи и за решење. Одредбом чл. 93 Пословника о раду Уставног суда⁷ прописано је да се одлука и решење за које је Уставни суд одредио да се објављују достављају ради објављивања *Службеном гласнику Републике Србије*, односно другом службеном гласилу, зависно од тога где је објављен акт о ком је Уставни суд одлучивао, по правилу, у року од 30 дана од дана одлучивања. Анализом тих законских и пословничких одредаба долази се до проблема рачунања рока, односно поставља се питање када

⁷ Пословник о раду Уставног суда, *Службени гласник РС* 103/2013.

почиње да тече рок за ступање на судијску функцију. Тај рок се не може рачунати од дана објављивања одлуке којом је жалба против одлуке о избору на судијску функцију одбијена, ако Уставни суд решењем жалбу одбаци као очигледно неосновану, а то решење се не објављује. У том случају рок се може рачунати само од дана када је Високи савет судства примио решење Уставног суда.

На крају да напоменемо да је чл. 101 ст. 1 у вези са чл. 103 Закона о Уставном суду предвиђено да се законом може прописати рок у којем је Уставни суд дужан да одлучи о поднетој жалби, а у складу са чл. 59 ст. 2 ЗС 2023 тај рок износи 30 дана и рачуна се од истека рока за изјављивање жалбе. Одлука коју смо приказали донета је након скоро три месеца од дана подношења жалбе Уставном суду. У поступцима покренутим поводом касније изјављених жалби, Уставни суд је показао већи степен ефикасности.⁸ Надлежности Уставног суда одређене су Уставом и законом, са тенденцијом константног проширивања. Одлука о избору на судијску функцију није једина одлука која се у складу са Законом о судијама може побијати подношењем жалбе Уставном суду, која искључује право на подношење уставне жалбе. То су и одлука о престанку судијске функције, одлука о избору на функцију председника суда, одлука о трајном премештају и привременом упућивању судије и друге одлуке наведене у Закону о судијама. Законом о изменама и допунама Закона о заштити права на суђење у разумном року⁹ и Законом о измени и допуни Закона о Уставном суду¹⁰ враћена је надлежност Уставног суда да одлучује о уставним жалбама изјављеним због повреде права на суђење у разумном року у извршним и стечајним поступцима који се воде ради намирења признатих и утврђених потраживања, у којима је стечајни, односно извршни дужник предузеће са већинским друштвеним или државним капиталом. То су само неки примери проширивања надлежности Уставног суда, због чега је тешко очекивати да се поступање и одлучивање поводом жалби изјављених против одлука о избору на судијску функцију одвија у законом дефинисаним кратким роковима.

⁸ Већ смо напоменули да је последње нама доступно решење у предмету VIIIУ–94/2024 донето на седници Малог већа Уставног суда 11. јула 2024, а тим решењем одбачена је жалба поднета 15. јуна 2024. године.

⁹ Закон о изменама и допунама Закона о заштити права на суђење у разумном року, *Службени гласник РС* 92/2023.

¹⁰ Закон о измени и допуни Закона о Уставном суду, *Службени гласник РС* 92/2023.

3. ПРАВО НА ПРАВНО СРЕДСТВО – СТАВОВИ ПРАВНЕ ТЕОРИЈЕ И РАНИЈА ЗАКОНСКА РЕШЕЊА

Домаћа правна теорија није се бавила потребом за обезбеђивањем делотворног правног средства против одлуке о избору на судијску функцију. Углавном се наглашава постојање могућности побијања одлуке о престанку судијске функције (Ракић – Водинелић 2012, 172; Илић 2009, 46–47; Станковић, Мандић 2013, 63; Познић, Ракић – Водинелић 2015, 100), односно постојање права на правно средство и против других одлука којима се утиче на положај судија (Бодирога 2019, 235). Решења из упоредног права нису од помоћи, имајући у виду битно различите моделе избора судија (Ballon 2009, 46–51; Leunberger, Uffertobler 2010, 21–22; Schilken 2010, 22–23). У коментарима Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода указује се на праксу Европског суда за људска права у погледу проширења примене права на правично суђење из чл. 6(1) на поступке у којима се одлучује о грађанским правима и обавезама лица која врше државну власт, али се не разматра специфичан положај судија (Поповић 2012, 242–243). Следствено томе, не разматра се ни које би правно средство против одлуке о избору на судијску функцију било адекватно нити који би орган и по којим процесним правилима одлучивао о том правном средству.

У складу са Законом о судовима из 1991. године,¹¹ избор и разрешење судија били су у надлежности Народне скупштине (чл. 3 ЗС 1991). Предлог за избор и разрешење судије подносило је надлежно тело Народне скупштине (чл. 40 ЗС 1991). Слободна судијска места оглашавао је министар правде, а у његовој надлежности било је и прибављање мишљења о пријављеним кандидатима (чл. 41 и 42 ЗС 1991). Покретање поступка за разрешење судије било је у надлежности председника Врховног суда. Одлуку о постојању разлога за престанак судијске функције и разлога за разрешење доносио је Врховни суд (чл. 45 и 48 ЗС 1991). Одлуку о утврђивању престанка судијске функције и одлуку о разрешењу судије доносила је Народна скупштина, а против тих одлука није била дозвољена судска заштита (чл. 49 ст. 3 ЗС 1991). Право на правно средство против одлуке о избору на судијску функцију није било регулисано законским одредбама.

¹¹ Закон о судовима – ЗС 1991, *Службени гласник РС* 46/1991, 60/1991 – испр., 18/1992 – испр., 71/1992.

Одредбом чл. 9 Закона о судијама из 2001. године¹² било је прописано да судије бира Народна скупштина. Оглашавање слободних судијских места, прибављање мишљења о кандидатима и предлагање кандидата Народној скупштини прешло је у надлежност Високог савета правосуђа (чл. 42–45 ЗС 2001). Одлуку о избору на судијску функцију доносила је Народна скупштина али је могла да изабере само кандидата ког предложи Високи савет правосуђа (чл. 46 ЗС 2001). Одлуку о престанку судијске функције доносила је Народна скупштина, а против те одлуке могла се поднети жалба Уставном суду, у року од 15 дана од дана њеног објављивања у *Службеном гласнику Републике Србије* (чл. 63 ЗС 2001). Ниједном законском одредбом није била предвиђена могућност побијања одлуке о избору на судијску функцију.

На почетку смо указали на то да је према одредбама ЗС 2008 надлежност за доношење одлука о избору на судијску функцију била подељена између Народне скупштине и Високог савета судства. Први (пробни) избор на судијску функцију у трајању од три године био је у надлежности Народне скупштине, док је Високи савет судства одлучивао о избору судије на сталну судијску функцију и о избору судије који се налази на сталној судијској функцији у други суд или суд вишег степена.¹³ У складу са чл. 67 ЗС 2008, одлуку о престанку судијске функције доносио је Високи савет судства, а против правноснажне одлуке Савета могла се поднети жалба Уставном суду, у року од 30 дана од дана достављања одлуке. Чланом 52 ст. 4 ЗС 2008 било је прописано да свака одлука о избору мора бити образложена и објављена у *Службеном гласнику Републике Србије*. О праву на изјављивање правног средства против одлуке о избору на судијску функцију није било никаквих законских одредаба, што је остављало простор за различита тумачења.

Против одлука о избору на судијску функцију, донетих на основу одредаба ЗС 2008, подношене су тужбе Управном суду, у складу са одредбама Закона о управним споровима.¹⁴ Одредбом чл. 1 ст. 2 ЗУС прописано је да се тим законом обезбеђује судска заштита појединачних права и правних интереса и законитост решавања у управним и другим Уставом и законом одређеним појединачним стварима. Предмет управног спора јесте законитост коначних управних аката, али се то не односи на оне управне акте у погледу којих је обезбеђена друга судска

¹² Закон о судијама – ЗС 2001, *Службени гласник РС* 63/2001.

¹³ Видети чл. 51 и 52 ЗС 2008.

¹⁴ Закон о управним споровима, *Службени гласник РС* 111/2009.

заштита (чл. 3 ст. 1 ЗУС). У управном спору суд одлучује и о законности коначних појединачних аката којима се решава о праву, обавези или на законом заснованом интересу, под условом да није прописана судска заштита у другој врсти поступка (чл. 3 ст. 2 ЗУС). Тужилац у управном спору може бити свако физичко, правно или друго лице ако сматра да му је управним актом повређено неко право или на закону заснован интерес (чл. 10 ст. 1 ЗУС). Тужени у управном спору је орган чији је управни акт предмет оспоравања, односно орган који је по захтеву или жалби странке пропустио да донесе управни акт (чл. 12 ЗУС). Осим странака управног спора (тужиоца и туженог), одредбама ЗУС регулисан је и положај заинтересованог лица, а то је оно лице које би поништајем оспореног управног акта било непосредно оштећено (чл. 13 ЗУС). Тужба се подноси у року од 30 дана од дана достављања управног акта странци која је подноси или у законом одређеном краћем року (чл. 18 ст. 1 ЗУС). Само подношење тужбе по правилу нема суспензивно дејство, односно не одлаже извршење управног акта који се тужбом побија. На захтев тужиоца суд може одложити извршење побијаног управног акта којим је мериторно одлучено у управној ствари, и то до доношења судске одлуке, ако су испуњени законом прописани услови. Неопходно је да би тужилац извршењем побијаног управног акта претрпео тешко надокнадиву штету, да одлагање није у супротности са јавним интересом и да одлагањем не би била нанета већа или ненадокнадива штета противној странци или заинтересованом лицу. Уколико су испуњени сви ти услови, суд може али не мора одложити извршење оспореног управног акта (чл. 23 ЗУС).

Ослањајући се на цитиране законске одредбе и на чињеницу да се одлуке Високог савета судства сматрају коначним управним актима, кандидати који нису изабрани на судијску функцију по конкурсима спровођеним у време важења ЗС 2008 подносили су тужбе Управном суду. У тим случајевима Управни суд је доносио мериторне одлуке. У једном таквом предмету тужилац је у тужби приговарао на недостатак транспарентности у раду Високог савета судства, на непостојање јасних и објективних критеријума на којима је заснована одлука о избору на судијску функцију и на мањкаво образложење. Под овим последњим подразумева се изостанак јасних разлога због којих се бира један, а не други кандидат, иако оба кандидата испуњавају услове за напредовање. У одговору на тужбу Високи савет судства је навео да је цела процедура спроведена у складу са тада важећим законима и подзаконским актима, да изабрани кандидат испуњава све услове за напредовање и да је одлука о избору на судијску функцију образложена у складу са законом. Посебно је наглашено да одредбама ЗС 2008 није било предвиђено доношење образложених одлука о оним кандидатима

који нису изабрани нити је постојала обавеза да се одлуке о избору на судијску функцију достављају свим учесницима на конкурс. Побижана одлука о избору на судијску функцију донета је 4. новембра 2021, тужба је поднета 18. децембра 2021, одговор на тужбу 18. априла 2022, а Управни суд је 10. јуна 2024. године донео пресуду којом тужбу одбија, сматрајући да доношењем одлуке о избору кандидата није повређен закон на штету тужиоца.¹⁵ У образложењу пресуде наводи се који прописи се примењују на поступак избора и на услове за избор на судијску функцију у суду за који је било оглашено слободно место. Управни суд је констатовао да изабрани кандидат испуњава све услове за избор на судијску функцију у одређеном суду, да је Високи савет судства спровео цео поступак у складу са одредбама релевантних закона и подзаконских аката и да је одлука о избору на судијску функцију образложена у складу са законом. У поводу тужбених навода који се односе на то да није јасно зашто је на судијску функцију изабран одређени кандидат, а не тужилац, Управни суд истиче да образложење одлуке о избору на судијску функцију, у смислу чл. 52 ст. 4 ЗС 2008, треба да садржи утврђене чињенице о томе да изабрани кандидат испуњава опште и посебне услове за избор судије одређеног суда и разлоге за оцену да је изабрани кандидат те услове испунио. Према налажењу Управног суда, Високи савет судства дужан је да образложи само одлуку о избору на судијску функцију, али није дужан да наведе разлоге због којих остали кандидати нису изабрани.¹⁶ У другим поступцима покренутим по тужбама против одлука о избору на судијску функцију, Управни суд је поступао на истоветан начин. Тужба се одбија, а у образложењу пресуде приказује се ток поступка који је претходио доношењу одлуке о избору и закључује се да је Високи савет судства правилно утврдио чињенице о томе да изабрани кандидат испуњава законом прописане услове за избор на судијску функцију у одређеном суду и да Високи савет судства није дужан да образложи одлуку о неизбору осталих кандидата на судијску функцију.¹⁷

¹⁵ Пресуда Управног суда 3 У 3417/22 од 10. јуна 2024. године.

¹⁶ Такав став заузима и Уставни суд. У образложењу решења VIIIУ-67/2024 од 3. јула 2024. године, којим је поднета жалба одбачена као очигледно неоснована, Уставни суд истиче како се у образложењу одлуке о избору на судијску функцију морају навести разлози због којих се одређени кандидат бира, али не и разлози неизбора осталих кандидата. То значи да у образложењу одлуке о избору на судијску функцију Високи савет судства није дужан да упореди кандидата који је изабран и неизабране кандидате.

¹⁷ Видети пресуде Управног суда донете донете у следећим предметима: 14 У 49136/22 од 6. јуна 2024, 19 У 3414/22 од 5. јула 2024, 24 У 3416/22 од 5. јула 2024. и 2 У 3418/22 од 12. јула 2024. године.

Уколико се упореде поступци у којима су се пред Управним судом оспоравале одлуке о избору на судијску функцију и поступци у којима се те одлуке након почетка примене нових законских решења оспоравају пред Уставним судом, могу се уочити одређене сличности и разлике. Одредбама ЗС 2008 није изричито била предвиђена могућност оспоравања одлуке о избору на судијску функцију. Право на покретање управног спора неизабрани кандидати изводили су из одредаба Закона о управним споровима. Подношење тужбе Управном суду само по себи не задржава извршење одлуке о избору на судијску функцију. Постоји могућност да Управни суд у складу са чл. 23 ЗУС одложи извршење побијаног акта (одлуке о избору на судијску функцију), али та могућност у приказаним поступцима није искоришћена. Изабрани кандидати су ступили на судијску функцију и вршили судијску функцију док је трајао поступак пред Управним судом. Насупрот томе, подношење жалбе Уставном суду против одлуке о избору на судијску функцију спречава извршење те одлуке јер уколико је жалба поднета, изабрани кандидат не може ступити на судијску функцију док се о жалби не одлучи. Уставни суд је о свим до сада поднетим жалбама одлучио доношењем решења којима су те жалбе одбачене као очигледно неосноване. Одлуке је доносио на основу жалбе и одговора на жалбу, налазећи да је одржавање усмене расправе непотребно јер су одлучујуће чињенице већ утврђене у поступку који је претходио доношењу оспорене одлуке.¹⁸ Управни суд је одлуке доносио у меритуму, односно одбијао тужбене захтеве као неосноване, и то након достављања тужбе на одговор Високом савету судства и заинтересованом лицу (изабраном кандидату) и након одржане усмене јавне расправе. Уставном суду је требало знатно мање времена да донесе одлуку о жалби него Управном суду да одлучи о тужби против одлуке о избору на судијску функцију.

У погледу самог опсега преиспитивања одлука Високог савета судства, Управни суд и Уставни суд се ограничавају на то да ли је спроведен поступак у складу са законом и подзаконским актима, да ли изабрани кандидат испуњава услове за избор на судијску функцију у одређеном суду, да ли су чињенице о томе правилно утврђене и да ли је одлука о избору на судијску функцију образложена. Уколико је одговор на сва ова питања потврдан, резултат је доношење пресуде којом Управни суд одбија тужбу, односно доношење решења којим Уставни суд одбацује жалбу као очигледно неосновану.

¹⁸ Решење Уставног суда VIIIY-67/2024 од 3. јула 2024. године.

4. СТАВОВИ ЕВРОПСКОГ СУДА ЗА ЉУДСКА ПРАВА

У својој богатој пракси Европски суд за људска права (даље: ЕСЉП) бавио се и питањима која се односе на положај судија, избор, напредовање, кажњавање и разрешење са судијске функције. У почетку је било спорно да ли поступци који се односе на сва та питања улазе у домен примене права на правично суђење из чл. 6(1) Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода (даље: ЕКЉП), односно да ли се спорови о свим тим питањима могу сматрати споровима о грађанским правима и обавезама, од чега директно зависи примена јемстава која произлазе из права на правично суђење.

Једна од првих пресуда која се бави тим проблемом, односно применом чл. 6(1) ЕКЉП у поступцима у којима се одлучује о положају државних службеника и ималаца јавних овлашћења донета је у предмету *Пелегран против Француске (Pellegrin v. France)*.¹⁹ Према ставовима заузетим у тој пресуди, ако се ради о носиоцима јавних овлашћења која су повезана са остваривањем државе власти и која се врше у државном интересу, онда држава има легитиман интерес да од тих субјеката захтева посебан однос лојалности и поверења, што има за последицу да се чл. 6(1) ЕКЉП не примењује на поступке у којима се одлучује о њиховим правима и обавезама. На друге службенике и имаоце јавних овлашћења који нису у тој мери повезани са вршењем државне власти, чл. 6(1) ЕКЉП примењује се у свом грађанскоправном аспекту (ст. 64–67 пресуде).

Даљи развој у пракси ЕСЉП уследио је доношењем пресуде у предмету *Вилхо Ескелинен и други против Финске (Wilho Eskelinen and others v. Finland)*.²⁰ Предмет је формиран по представци запослених у Министарству унутрашњих послова Финске који су се притуживали на то што им је одлукама финских органа ускраћено право на додатак зараде. Петоро подносилаца представке радили су као полицијски службеници вршећи јавна овлашћења директно повезана са општим интересом државе, док је један подносилац представке имао искључиво административна овлашћења, без права на доношење одлука и без учешћа у спровођењу јавне власти. Приказујући досадашњу праксу и ставове

¹⁹ *Пелегран против Француске*, пресуда ЕСЉП од 8. децембра 1999. године, <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22:%5B%22001-58402%22%5D%7D>, последњи приступ 20. јула 2024.

²⁰ *Вилхо Ескелинен и други против Финске*, пресуда ЕСЉП од 19. априла 2007. године, <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22:%5B%22001-58402%22%5D%7D>, последњи приступ 20. јула 2024.

о примени чл. 6(1) ЕКЉП на спорове о правима и обавезама државних службеника и ималаца јавних овлашћења, ЕСЉП је заузео став да је за искључење примене чл. 6(1) ЕКЉП неопходно да кумулативно буду испуњена два услова. Први услов је да у националном законодавству мора бити изричито искључено право на приступ суду за одређену категорију тих субјеката. Други услов је испуњен ако је искључење права на приступ суду засновано на објективним разлозима и ако је у интересу државе. Сама чињеница да је неко лице запослено у органу или организацији која врши јавна овлашћења нема одлучујућу важност. Да би искључење права на приступ суду било оправдано, није довољно да се држава позове на то да тај службеник врши одређена јавна овлашћења или да је његов положај везан за однос лојалности и поверења између њега и државе. Држава мора да докаже да је предмет конкретнoг спора везан за вршење државне власти или да је тај однос лојалности и поверења доведен у питање. Због свега наведеног нема оправдања за искључивање примене чл. 6(1) ЕКЉП из спорова поводом радног односа, као што су спорови о зарадама, додацима и другим примањима по основу рада. Штавише, постоји претпоставка да се чл. 6(1) ЕКЉП примењује у свом грађанскоправном аспект, а на држави уговорници је да докаже да је изричито искључено право на приступ суду и да је то искључење засновано на оправданим разлозима и у државном интересу (ст. 62 пресуде).

Критеријуми које је ЕСЉП дефинисао у предмету *Вилхо Ескелинен и други против Финске* почели су да се примењују и на поступке у којима се одлучивало о положају судија, односно о њиховим правима и обавезама. У предмету *Олујић против Хрватске*²¹ ЕСЉП се бавио разрешењем подносиоца представке са функције председника и судије Врховног суда. Подносилац представке је тврдио како је у поступку у којем је разрешен дошло до повреде права на правично суђење из чл. 6(1) ЕКЉП, и то: због пристрасности троје чланова Државног судбеног већа, због противзаконитог искључења јавности из дисциплинског поступка и због неразумно дугог трајања самог поступка. Поставило се питање да ли се уопште чл. 6(1) ЕКЉП примењује на поступак разрешења подносиоца представке са функције председника и судије Врховног суда Хрватске. Након доношења пресуде у предмету *Вилхо Ескелинен и други против Финске* постоји претпоставка о примени чл. 6(1) ЕКЉП, осим ако је националним законодавством изричито искључено право на

²¹ *Олујић против Хрватске*, пресуда ЕСЉП од 5. фебруара 2009. године, <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22:%5B%22001-58402%22%7D>}, последњи приступ 21. јула 2024.

приступ суду и ако је то искључење засновано на објективним разлозима и у државном интересу. Сам састав и начин избора чланова Државног судбеног већа указују на то да се ово тело може сматрати трибуналом у смислу чл. 6(1) ЕКЉП, односно да је Државно судбено веће вршило судска овлашћења у дисциплинском поступку. Против одлуке Државног судбеног већа о разрешењу са судијске функције постојала је могућност подношења уставне жалбе, а Уставни суд је имао овлашћење да испита цео случај у меритуму и да поништи одлуку Државног судбеног већа уколико сматра да су за то испуњени услови. Имајући у виду све наведено, подносилац представке имао је право на приступ суду у дисциплинском поступку који је против њега вођен, па се чл. 6(1) ЕКЉП примењује на тај поступак (ст. 31–45 пресуде).

У предмету *Јуричић против Хрватске*²² ЕСЉП се бавио применом чл. 6(1) ЕКЉП у поступку за избор судија Уставног суда Хрватске. Подносиатеља представке је поднела пријаву на јавни конкурс, али није добила потребну већину гласова у Сабору, након чега је оспорила одлуку о избору друге кандидаткиње позивајући се на то да она није испуњавала прописан услов у погледу година професионалног искуства неопходних за избор судије Уставног суда. Одлучујући о захтеву за заштиту права подносиатељке представке, Управни суд је укинуо одлуку Сабора о избору друге кандидаткиње наводећи да се из приложене документације не може закључити да она има професионално искуство које се тражи за избор судије Уставног суда. Изабрана кандидаткиња је против пресуде Управног суда поднела тужбу Уставном суду, захтевајући истовремено да Уставни суд привременом мером забрани извршење одлуке Управног суда, што је Уставни суд и учинио. Након тога је и укинута пресуда Управног суда, а изабрана кандидаткиња је остала на функцији судије Уставног суда. Подносиатеља представке се обратила ЕСЉП наводећи да је одлуком Уставног суда повређено њено право на правично суђење из чл. 6(1) ЕКЉП. Позвала се на пристрасност двоје судија који су учествовали у доношењу одлуке, као и на то да је повређено право на контрадикторан поступак зато што јој пре доношења одлуке нису достављени докази на којима је Уставни суд засновао своју одлуку. Прво се поставило питање да ли подносиатеља представке уопште ужива „право“ у смислу чл. 6(1) ЕКЉП, односно да ли се одлучивање о њеној пријави за избор за судију Уставног суда може сматрати спором грађанскоправне природе. Да би одговор на

²² *Јуричић против Хрватске*, пресуда ЕСЉП од 26. јула 2011. године, <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22:%5B%22001-58402%22%7D>}, последњи приступ 21. јула 2024.

то питање био потврдан, неопходно је да национално законодавство Хрватске то право заиста и признаје. Позивајући се на праксу Управног суда према којој сваки кандидат који испуњава законске услове има право да равноправно учествује на конкурс за избор на јавну функцију и на Уставом Републике Хрватске загарантовано право на једнак приступ јавној служби, ЕСЉП је заузео став да се подносиатељка представке може сматрати титуларем права које је заштићено на основу чл. 6(1) ЕКЉП. У погледу грађанскоправне природе тог права, ЕСЉП је подсетио на раније заузет став да се чл. 6(1) ЕКЉП примењује на поступак одлучивања о платама и другим накнадама судије, на поступак одлучивања о премештају судије и на поступак одлучивања о разрешењу судије. На крају, хрватско право дозвољава да се одлуке Сабора побијају пред надлежним судовима уколико су оне супротне уставном праву на једнак приступ јавној служби и праву на једнак приступ запошљавању. Узимајући у обзир све те аргументе, ЕСЉП је закључио да је чл. 6(1) ЕКЉП применљив у свом грађанскоправном аспекту (ст. 51–58 пресуде).

Једна од најновијих пресуда ЕСЉП донета је у предмету *Октан Алкај против Турске (Oktan Alkay v. Turkey)*.²³ Подносилац представке се жалио на поступање Савета судија и тужилаца који је одбио да потврди његов избор на судијску функцију иако је завршио обуку у прописаном року, као и на немогућност оспоравања одлуке Савета у поступку пред судом (ускраћивање права на приступ суду). Подносилац представке је завршио правни факултет, положио потребне испите, прошао тест психофизичких способности, започео обуку, положио завршни испит са високим бројем бодова, али је Савет након обављеног усменог интервјуа објавио да кандидат није завршио потребну обуку за избор на судијску функцију, при чему никакви разлози за такву одлуку нису саопштени. Након подношења приговора, Министарство правде је променило првобитну одлуку и саопштило да је подносилац представке положио завршну обуку. Савет је упркос томе одбио да потврди његово именовање позивајући се на различите исправе, од којих су неке за кандидата биле недоступне. Након разговора са представницима Савета саопштено му је да је избор одбијен из здравствених разлога. Приговор кандидата је одбијен, а Уставни суд је одбацио његову жалбу наводећи да није надлежан да преиспитује одлуке Савета. Подносилац представке је био кандидат за судију, па се поставило питање да ли се на њега

²³ *Октан Алкај против Турске*, пресуда ЕСЉП од 20. јуна 2023. године, <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22:%5B%22001-58402%22%5D%7D>}, последњи приступ 21. јула 2024.

могу применити ставови које је ЕСЉП заузимао у погледу права судија заштићених по чл. 6(1) ЕКЉП. Узимајући у обзир да је подносилац представке испунио све законске услове за избор на судијску функцију и да се чекала само потврда Савета, ЕСЉП је применио своје ставове који се односе на заштиту права судија. Задатак ЕСЉП није да преиспитује различите системе избора судија који постоје у државама Савета Европе, али ако је искључено право на приступ суду, онда то искључење мора задовољити критеријуме постављене у предмету *Вилхо Ескелинен и други против Финске*. Кључно питање на које је требало одговорити јесте да ли је искључење права на приступ суду у погледу могућности оспоравања одлука Савета било засновано на оправданим разлозима и у државном интересу. То искључење је оправдано уколико је предмет спора такав да доводи у питање однос поверења и лојалности који постоји између носиоца јавне функције и државне власти. Међутим, држава уговорница не може истицати постојање тог односа као разлог за искључење права на приступ суду уколико би то произвело последице које су у супротности са принципима судске независности. Управо је сам интегритет поступка избора судија један од показатеља на основу којих се оцењује да ли та независност постоји. Зато избор и напредовање судија треба да буду засновани на објективним критеријумима, а тиме се јача и поверење јавности у правосуђе. Због свега наведеног, ускраћивање права кандидату који је испунио све законом прописане услове да учествује у завршној фази избора и да у судском поступку оспорава одлуку којом се не потврђује његов избор није засновано на објективним разлозима, што значи да се на тај поступак примењује чл. 6(1) ЕКЉП, и то у свом грађанскоправном аспект (ст. 49–58 пресуде).

5. УМЕСТО ЗАКЉУЧКА

Примена јемстава које обухвата право на правично суђење из чл. 6(1) ЕКЉП постепено се проширила и на поступке у којима се одлучује о положају судија, али и на сам поступак избора на судијску функцију. Највећи допринос томе дао је ЕСЉП који је својим пресудама установио јасне критеријуме у погледу овлашћења државе да ускрати право на приступ суду у тим поступцима. У почетку је чл. 6(1) ЕКЉП у свом грађанскоправном аспект примењиван само на поступке у којима се одлучивало о правима и обавезама лица која се већ налазе на судијској функцији (разрешење, удаљење, дисциплинска одговорност,

зараде и друге накнаде), а у својој новијој пракси ЕСЉП је заузео став да се јемства правичног суђења примењују и на лица која се налазе у статусу кандидата за избор на судијску функцију.

У нашем законодавству дуго је било спорно да ли треба и у којој мери обезбедити право на приступ суду у тим поступцима. У законима које смо анализирали постојало је мало одредаба које су се бавиле тим питањима. Законом који је важио деведесетих година било је изричито искључено право на судску заштиту против одлуке о престанку судијске функције (чл. 49 ст. 3 ЗС 1991). Усвајањем ЗС 2001 гарантовано је право на жалбу Уставном суду против одлуке о престанку судијске функције коју је донела Народна скупштина, а на сам поступак одлучивања о тој жалби сходно су се примењивала правила по којима Уставни суд одлучује о изборним споровима (чл. 63 ст. 3 ЗС 2001). Одредбама ЗС 2008 било је признато право на подношење жалбе Уставном суду против правноснажне одлуке о престанку судијске функције коју је донео Високи савет судства. Ниједним од тих закона није била предвиђена могућност оспоравања одлуке о избору на судијску функцију, а видели смо да су у пракси подношене тужбе Управном суду, о којима се одлучивало две или три године након доношења одлуке о избору и након што је изабрани кандидат ступио на судијску функцију.

Законима донетим након уставних промена из 2022. године знатно је проширена могућност контроле одлука Високог савета судства прописивањем да се против тих одлука може поднети жалба Уставном суду која искључује право на подношење уставне жалбе. То се односи на одлуке којима се одлучује о правима и обавезама судијама (одлука о удаљењу судије, одлука о трајном премештају и привременом упућивању, одлука о престанку судијске функције и сл.), али и на одлуку о избору на судијску функцију (чл. 59 ЗС 2023). Први пут у нашем законодавству изричито је признато право кандидата да оспорава одлуку о избору на судијску функцију, подношењем жалбе Уставном суду која искључује право на подношење уставне жалбе. Законом је установљено и суспензивно дејство жалбе, односно да изабрани кандидат не може ступити на судијску функцију док се о тој жалби не одлучи. Указали смо на одређене правне празнине и недоследности које се односе на сам поступак подношења жалбе Уставном суду, на врсте одлука које се доносе у том поступку и на рачунање рока за ступање на судијску функцију. Ти недостаци који се отклањају поступањем Високог савета судства и Уставног суда не доводе у питање основну идеју да одлука о избору на судијску функцију мора бити подложна преиспитивању.

Одлучујући о жалбама поднетим против одлука о избору на судијску функцију, Уставни суд је током годину дана примене нових законских решења проверавао да ли се Високи савет судства кретао у границама законом прописаних овлашћења, да ли је доношењу одлуке претходило спровођење законом прописаног поступка и да ли донета одлука о избору на судијску функцију садржи образложење у складу са одредбама ЗС 2023 и одредбама Закона о Високом савету судства. Према схватању Уставног суда, Високи савет судства има обавезу да образложи зашто је изабрао одређеног кандидата на судијску функцију, али није дужан да образложи разлоге због којих остали кандидати нису изабрани нити да пореди изабраног кандидата и неизабране кандидате.

ЛИТЕРАТУРА

- [1] Ballon, Oskar J. 2009. *Einführung in das österreichische Zivilprozessrecht: Streitiges Verfahren*. 12. Auflage. Graz: Leykam Buchverlag.
- [2] Бодирога, Никола. 2019. *Уставна јемства у парничном поступку*. Београд: Правни факултет Универзитета у Београду.
- [3] Илић, П. Горан. 2009. *Правосудно организационо право*. Београд: Службени гласник.
- [4] Кеча, Ранко, Марко Кнежевић. 2022. *Грађанско процесно право*. 19. измењено и допуњено издање. Београд: Службени гласник.
- [5] Leunberger Christoph, Beatrice Uffer-Tobler. 2010. *Schweizerisches Zivilprozessrecht*. Stämpfli Verlag AG Bern.
- [6] Познић, Боривоје, Весна Ракић–Водинелић. 2015. *Грађанско процесно право*. 17. измењено и допуњено издање. Београд: Службени гласник – Правни факултет Универзитета Унион.
- [7] Поповић, Драгољуб. 2012. *Европско право људских права*. Београд: Службени гласник.
- [8] Ракић–Водинелић, Весна. 2012. *Правосудно организационо право*. Београд: Службени гласник – Правни факултет Универзитета Унион.
- [9] Schilken, Eberhard. 2010. *Zivilprozessrecht*. München: Verlag Franz Vahlen GmbH.
- [10] Станковић, Гордана, Љубица Мандић. 2013. *Организационо грађанско процесно право*. Ниш: Свен.

Nikola BODIROGA, PhD

Profesor, University of Belgrade Faculty of Law, Serbia

DECISION ON THE ELECTION TO THE JUDICIAL FUNCTION AND ITS REVIEW BY CONSTITUTIONAL COURT

Summary

The paper explores the review of decisions on the election to judicial functions. The candidate may file an appeal on the decision on the election to the judicial function to the Constitutional Court within 15 days from the day of the publication of the decision in the Official Gazette of the Republic of Serbia, which excludes the right to submit a constitutional appeal.

Appeal to the Constitutional Court suspends the enforcement of the decision, which means that the elected candidate cannot take office before the appeal is decided. The scope of the Constitutional Court review has been limited to proper execution of powers by the High Judicial Council, following procedure provided for in the Law on Judges and the quality of reasoning in decisions on the election to the judicial function. So far, all appeals submitted to the Constitutional Court have been dismissed as manifestly ill-founded.

Key words: *Election of judges. – Legal remedy. – Constitutional Court. – European Court of Human Rights.*

Article history:
Received: 31. 7. 2024.
Accepted: 5. 9. 2024.